

CSN: stödet som gör det möjligt att studera i alla åldrar

Berättelse

En myndighet som hjälper dig att studera

I Sverige är skolan oftast gratis, men man behöver ändå pengar att leva på medan man studerar. Hyra, mat, kläder och resor kostar pengar varje månad, och de flesta kan inte arbeta heltid samtidigt som de pluggar. För att fler ska kunna utbilda sig finns därför ett särskilt ekonomiskt stöd som kallas studiemedel. Det sköts av en myndighet som heter CSN, vilket står för Centrala studiestödsnämnden. CSN är en statlig myndighet med huvudkontor i staden Sundsvall i norra Sverige.

Bidrag och lån – två delar

Studiemedlet består av två delar, och det är viktigt att förstå skillnaden mellan dem. Den första delen är ett **bidrag**. Bidraget är skattefritt, och framför allt behöver du aldrig betala tillbaka det – det är dina pengar att behålla. Den andra delen är ett **studielån**. Lånet får du nu men betalar tillbaka senare, lite i taget under flera år efter att studierna är klara. På lånet betalar du också en ränta. För år 2026 är räntan 2,135 procent. En bra sak att veta är att du inte måste ta hela lånet. Många väljer att låna en mindre summa, eller bara ta bidraget och inget lån alls.

Hur mycket pengar kan man få?

Beloppen ändras varje år, så de exakta siffrorna måste du alltid kontrollera på csn.se. För 2026 är fullt studiemedel vid heltidsstudier 13 592 kronor för en period på fyra veckor. Av den summan är 4 148 kronor bidrag och 9 444 kronor lån. Om du arbetar och tjänar pengar vid sidan av studierna får du tjäna upp till en viss gräns, ett så kallat fribelopp, innan studiemedlet minskas. För 2026 är fribeloppet 114 676 kronor per kalenderhalvår vid heltidsstudier. Men eftersom alla dessa siffror ändras från år till år ska du aldrig lita på gamla uppgifter, utan alltid titta på de aktuella beloppen.

Studiemedel även som vuxen

En av de stora fördelarna med det svenska systemet är att man kan studera med stöd även senare i livet. Många vuxna i Sverige byter yrke, läser klart en gammal utbildning eller utbildar sig vidare. Du kan ha rätt till bidragsdelen till och med det år du fyller 60. Rätten att låna pengar minskar däremot gradvis från och med det år du fyller 51. Det finns också regler om ålder för att börja. För att studera på komvux, folkhögskola eller gymnasial nivå behöver du oftast vara minst 20 år, medan det för högskola och universitet inte finns någon nedre åldersgräns. Det moderna studiemedelssystemet infördes redan 1965, och myndigheten flyttade till Sundsvall och fick namnet Centrala studiestödsnämnden 1974.

Vad gäller för dig som läser SFI?

För dig som just nu läser SFI är en sak särskilt viktig att förstå. SFI-kursen i sig är gratis, men den ger i regel inte rätt till studiemedel. Studiemedel blir mer aktuellt om du går vidare och studerar på komvux (på grundläggande eller gymnasial nivå), på folkhögskola eller på högskola. Det finns dessutom andra typer av stöd, till exempel ett omställningsstudiestöd för vuxna som vill vidareutbilda sig, men reglerna för sådana stöd är ganska komplicerade. Reglerna skiljer sig också åt beroende på vem du är och vad du studerar. Till exempel kan tiden för hur länge man får låna och när lånet ska vara återbetalat vara olika beroende på när lånet betalades ut. Därför ska du alltid fråga CSN vad som gäller just i ditt fall, så att du får rätt information om din egen situation.

Ordlista

ORD	FÖRKLARING
studiemedel	pengar man kan få av CSN för att kunna studera
myndighet	en statlig organisation med ett bestämt uppdrag
statlig	som hör till staten
bidrag	pengar man får behålla och inte betalar tillbaka
skattefritt	pengar man inte betalar skatt på
studielån	pengar man lånar och betalar tillbaka senare
ränta	den extra summa man betalar för att låna pengar
fribelopp	hur mycket man får tjäna utan att studiemedlet minskas
heltidsstudier	när man studerar på full tid, som ett heltidsjobb
infördes	började gälla; startades
gradvis	lite i taget, steg för steg
omställning	när man byter till något nytt, t.ex. ett nytt yrke
aktuell	som gäller just nu

Läsförståelsefrågor

1. Vad är CSN:s huvudsakliga uppgift?
 1. Att bestämma vilka kurser man får läsa.
 2. Att ge ekonomiskt stöd till människor som studerar.
 3. Att rätta nationella prov.
2. Vilken är den viktigaste skillnaden mellan bidrag och studielån?
 1. Bidraget måste man betala tillbaka, men inte lånet.
 2. Bidraget behåller man, men lånet betalar man tillbaka senare.
 3. Det finns ingen skillnad mellan dem.
3. Vad säger texten om de exakta beloppen och räntan?
 1. De är alltid likadana och ändras aldrig.
 2. De ändras varje år och måste kontrolleras på csn.se.
 3. De bestäms av varje elev själv.
4. Vad betyder ordet "fribelopp" i texten?
 1. En summa pengar man får helt gratis varje år.
 2. Hur mycket man får tjäna vid sidan av studierna utan att studiemedlet minskas.
 3. Den summa man måste betala tillbaka direkt.
5. Stämmer påståendena med texten? Svara **ja**, **nej** eller **det står inte i texten**.
 1. CSN har sitt huvudkontor i Sundsvall.
 2. Man måste alltid ta hela studielånet.
 3. Det moderna studiemedelssystemet infördes 1965.
6. Stämmer påståendena med texten? Svara **ja**, **nej** eller **det står inte i texten**.
 1. Man kan ha rätt till bidragsdelen till och med det år man fyller 60.
 2. SFI-kursen ger alltid rätt till studiemedel.
 3. CSN är den största myndigheten i Sverige.
7. Förklara med egna ord varför man kan säga att bidraget är "tryggare" än lånet.
8. Texten skriver flera gånger att man alltid ska kontrollera de aktuella siffrorna på csn.se. Varför är det ett klokt råd, tror du?
9. Varför kan systemet med studiemedel vara särskilt viktigt för en vuxen som vill byta yrke? Svara med stöd i texten.
10. Texten säger att SFI-kursen "i regel inte" ger rätt till studiemedel. Varför tror du att texten skriver så försiktigt i stället för att säga "aldrig"?

11. Texten nämner att reglerna kan vara olika beroende på vem du är och vad du studerar. Vad tror du att det betyder för en person som vill veta exakt vad som gäller för henne?
12. Att kunna studera med stöd i nästan alla åldrar beskrivs som en fördel med det svenska systemet. Vad säger det, tror du, om hur man i Sverige ser på utbildning för vuxna?

Facit

1. 1. Att ge ekonomiskt stöd till människor som studerar.
2. 1. Bidraget behåller man, men lånet betalar man tillbaka senare.
3. 1. De ändras varje år och måste kontrolleras på csn.se.
4. 1. Hur mycket man får tjäna vid sidan av studierna utan att studiemedlet minskas.
5. 1. ja b) nej (man kan välja att låna mindre eller inget alls) c) ja
6. 1. ja b) nej (SFI ger i regel inte rätt till studiemedel) c) det står inte i texten
7. Exempel på svar: Bidraget behöver man aldrig betala tillbaka, så det blir ingen skuld. Lånet måste man däremot betala tillbaka senare, och dessutom med ränta, så det kostar mer i längden.
8. Exempel på svar: Eftersom beloppen, räntan och fribeloppet ändras varje år. Om man litar på gamla siffror kan de vara fel, så det är säkrast att alltid titta på den aktuella informationen.
9. Exempel på svar: Med studiemedel kan en vuxen få pengar att leva på under studietiden. Då blir det möjligt att läsa en ny utbildning och byta yrke, även om man inte har en lön medan man studerar.
10. Exempel på svar: Texten vill vara försiktig och ärlig. Reglerna kan vara olika i olika fall, så det är säkrare att skriva "i regel" än att påstå att det aldrig går. Då lovar texten inte mer än vad som verkligen stämmer.
11. Exempel på svar: Att personen inte kan lita helt på allmän information, utan själv bör kontakta CSN och fråga vad som gäller just för henne, eftersom hennes situation kan vara speciell.
12. Exempel på svar: Att man i Sverige tycker att det är viktigt och bra att även vuxna utbildar sig, och att samhället vill göra det möjligt för människor att lära nytt och byta yrke under hela livet.

Bedöm öppna svar efter innehåll, inte efter exakt formulering.

FÖR LÄRAREN

Texten lämpar sig för arbete med samhälle, ekonomi och vuxenutbildning samt för att öva på att läsa och tolka belopp och regler. Tema: hur den svenska välfärden stöder studier i alla åldrar. Flera frågor (7, 8, 10, 11, 12) kräver inferens och att eleven väger samman olika delar av texten. Lyft gärna skillnaden mellan fasta fakta (CSN i Sundsvall, systemet från 1965, namnet 1974) och uppgifter som ändras varje år (belopp, ränta, fribelopp), liksom hur texten markerar osäkerhet (“i regel”, “kontrollera alltid på [csn.se](https://www.csn.se)”). Bra utgångspunkt för att jämföra med hur man finansierar vuxenstudier i elevernas egna länder.

Diskussionsfrågor

- Finns det något som liknar CSN i ditt land? Hur gör en vuxen som vill studera där – finns det bidrag, lån eller måste man betala allt själv?
- Texten säger att man kan studera med stöd i nästan alla åldrar. Vilka fördelar finns det för ett samhälle om även vuxna kan utbilda sig och byta yrke?
- Vissa tycker att det är klokt att låna pengar för att studera, andra vill helst undvika lån. Vad tänker du, och varför?
- Reglerna ändras ofta och är olika för olika personer. Hur kan man göra för att hitta rätt och pålitlig information om sådant som rör pengar och myndigheter?
- **Skriv (6–8 meningar):** Skriv en kort text om en utbildning eller ett yrke du skulle vilja satsa på i framtiden. Förklara varför du vill det, vad du behöver göra för att komma dit och hur du tror att du skulle klara dig ekonomiskt under studietiden.

Källor och faktagranskning

- CSN – Studiemedel (bidrag och studielån): <https://www.csn.se/bidrag-och-lan/studiemedel.html>
- CSN – Åldersgränser: <https://www.csn.se/fragor-och-svar/vad-har-csn-for-aldersgranser/aldersgranser.html>
- CSN – Studiestödets och CSN:s historia: <https://www.csn.se/om-csn/vart-uppdrag/studiestodets-och-csns-historia.html>
- CSN – Betala tillbaka studielån: <https://www.csn.se/betala-tillbaka/betala-tillbaka-studielan.html>

Faktagranskad mot CSN:s webbplats i juni 2026. Nyckelfakta: CSN står för Centrala studiestödsnämnden och är en svensk myndighet med huvudkontor i Sundsvall. Studiemedel består av två delar: ett bidrag, som är skattefritt och som du inte betalar tillbaka, och ett studielån, som du betalar tillbaka senare och som har en ränta. Det moderna studiemedelssystemet infördes 1965; myndigheten flyttade till Sundsvall 1974 och fick då namnet Centrala studiestödsnämnden. Du kan ha rätt till bidragsdelen till och med det år du fyller 60, och rätten att låna minskar gradvis från och med det år du fyller 51. För studier på komvux, folkhögskola och gymnasial nivå behöver du oftast vara minst 20 år; för högskola finns ingen nedre åldersgräns. SIFFROR FÖR 2026 (ändras varje år – kontrollera alltid på [csn.se](https://www.csn.se)): fullt studiemedel vid heltidsstudier är 13 592 kr per fyra veckorsperiod, varav 4 148 kr är bidrag och 9 444 kr är lån; räntan på studielånet är 2,135 procent; fribeloppet (hur mycket man får tjäna vid sidan av studierna innan studiemedlet minskas) är 114 676 kr per kalenderhalvår vid heltidsstudier. OSÄKERHETER/MYTER som markeras försiktigt i texterna: SFI-kurser är avgiftsfria men ger i regel inte rätt till studiemedel i sig – studiemedel är mer aktuellt vid komvux (grundläggande/gymnasial nivå), folkhögskola eller högskola; eleven hänvisas till CSN för sitt eget fall. Reglerna för hur länge man får låna och när lånet ska vara återbetalat skiljer sig beroende på när lånet betalades ut, så texterna anger inte ett enda slutdatum som om det gällde alla. Det finns även andra stöd, t.ex. omställningsstudiestöd för vuxna som vill vidareutbilda sig, som bara nämns övergripande eftersom reglerna är komplexa.

Berättelser om svenskar · läromedel för svenska som andraspråk. Skapat inom Läromedelsprojektet. Senast uppdaterad 2026-06-25.